

УДК 658.14

Ю. І. Беззубко, студент

Харківський національний університет
ім.В.Н.Каразіна, Україна

Е. К. Букатов, старший викладач

Карагандинський економічний університет
Казпотребсоюза, Караганда, Казахстан

ЕВОЛЮЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ КАЗАХСТАНУ

У статті охарактеризовано етапи реформування податкової системи Казахстану. Автори характеризують стан податкової системи на сучасному етапі.

Ключові слова: податкова система, Казахстан, реформування.

Ю. И. Беззубко, студент

Харьковский национальный университет им.
В.Н.Каразина, Украина

Е. Б. Букатов, старший преподаватель

Карагандинский экономический университет
Казпотребсоюза, Караганда, Казахстан

ЭВОЛЮЦИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ КАЗАХСТАНА

В статье охарактеризованы этапы реформирования налоговой системы Казахстана. Авторы характеризуют состояние налоговой системы на современном этапе.

Ключевые слова: налоговая система, Казахстан, реформирование.

Y. I. Bezzubko, student

V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

E. B. Bukatov, Senior Lecturer

Karaganda Economic University of Kazpotrebsoyuz,
Karaganda, Kazakhstan

EVOLUTION OF THE KAZAKHSTAN TAXATION SYSTEM

The article describes the stages of reforming the Kazakhstan tax system. The authors characterize the state of the tax system at the present stage.

Keywords: tax system, Kazakhstan, reforming.

Актуальність дослідження. В умовах ринкової економіки податки є необхідною ланкою економічних відносин. У сучасному цивілізованому суспільстві податки - основне джерело доходів держави. Крім цього, податки використовуються для економічного впливу держави на суспільне виробництво, його динаміку і структуру, на розвиток науково-технічного прогресу. Оскільки при переході до ринкової економіки на перше місце виходить проблема поповнення національного доходу і держбюджету, то дослідження питань, пов'язаних з організацією податків і оподаткування в одній з найбільших пострадянських країн - Республіці Казахстан набувають особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що тема, запропонована авторами практично не досліджується в українській економічній літературі. При її

дослідженні були проаналізовані нормативно-правові і офіційні джерела Республіки Казахстан.

Метою даної статті є характеристика процесів еволюції податкової системи в республіці Казахстан

Основний виклад. З перших років незалежності в Казахстані велика увага приділялася становленню національної системи оподаткування. Податкова система, що залишилася у спадок від Радянського Союзу, потребувала реформування.

На початковому етапі реформування податкове законодавство було неефективним. Це вимагало проведення податкової реформи. У проведенні реформування оподаткування в Казахстані можна виділити ряд етапів (табл.1.1.).

Таблиця 1.1.

Характеристика основних етапів еволюції оподаткування в Казахстані
(складено на основі [1-3])

Період	Загальна характеристика етапу Основні завдання етапу реформування	Основні завдання етапу реформування
1	2	3
1 етап: 1992 р. по червень 1995 р.	розробка і введення в дію базису нової податкової системи - податкового кодексу;	- активна підтримка підприємництва; - створення механізму захисту доходів від подвійного оподаткування; - створення єдиної шкали оподаткування незалежно від джерела отримання доходу; -використання світового досвіду побудови системи оподаткування.
2 етап: 1995 р.- 1998 р.	завершення створення податкової системи, що відповідає вимогам ринкової економіки.	- внесені істотні зміни в механізм обчислення податку на додану вартість (ПДВ)
3 етап - 1999 р. -2001 р.	Розробка проекту Нового Податкового Кодексу.	- чітко визначені принципи формування податкового законодавства. У частині податкового адміністрування визначаються процесуальні питання.
4 етап 2002 р. по даний час	Казахстан розпочав реалізацію Стратегії індустріально-інноваційного розвитку, спрямованої на диверсифікацію економіки.	Нові податкові норми спрямовані на реалізацію політики заохочення інвестиційної активності підприємців, стимулювання конкурентоспроможних експортно-орієнтованих виробництв, стимулювання оновлення основних засобів.

Дано основні пояснення по головних особливостях здійснення реформування оподаткування. Так, на першому етапі податкової реформи в республіці функціонували понад 40 видів податків: загальнодержавні податки; загальнообов'язкові місцеві податки; місцеві податки. Загальна оцінка першого етапу податкової реформи - високі ставки податків не приводили до зростання податкових надходжень; відбувався розвиток нелегального бізнесу і приховування доходів.

На 2 етапі реформування кількість податків скоротилася до 11. Вони були поділені на загальнодержавні та місцеві податки. З 1996 року внесено понад 30 змін і доповнень до Закону «Про податки та інші обов'язкові платежі до бюджету» [3]. Кількість податків і зборів збільшилася до 18 видів. Позитивне значення 2 етапу: наближення податкової системи Казахстану до світових стандартів. Негативними моментами 2 етапу є: нестабільність податкового законодавства, високий рівень податкових ставок; переважання фіскальної функції податків над регулюючою; відсутність стимулів для розвитку бізнесу.

На 3 і 4 етапах реформування податкової системи позитивним є посилення законодавчих основ взаємодії державних структур і підприємців (платників податків), створення системи своєчасності сплати податків, зменшення їх кількості.

Зараз податкове законодавство Республіки Казахстан ґрунтується на Конституції [4], складається з Податкового кодексу [5] та інших нормативних правових актів, прийняття яких передбачено Податковим Кодексом. В даний час податкових платежів багато, але ставки за податками досить низькі, якщо дивитися в порівнянні з загальносвітовими тенденціями. Також податкове законодавство надає хорошу підтримку всім сільгоспвиробникам, за рахунок спеціальних режимів оподаткування та знижених ставок за звичайною системою податків. Це дає можливість розвивати сільське господарство в країні, знижуючи собівартість продукції, що в цілому робить їх товар конкурентоспроможним на міжнародному та внутрішньому ринку [6].

На сьогоднішній день представляється можливим виділити наступні недоліки, властиві податковій системі в Казахстані: ігнорування податковими інспекторами існуючих процесуальних норм податкового законодавства; порушення проведення податкової перевірки: її порядок і терміни оформлення її результатів; відсутність адекватних заходів юридичної відповідальності за порушення норм податкового законодавства представниками податкових органів.

В даний час при вдосконаленні податкової системи, намагаються враховувати наступні завдання: підвищення добробуту громадян; розвиток ефективної податкової політики; вирішення проблем пенсійного забезпечення, зайнятості населення та соціального захисту безробітних. Пропозиції по вирішенню даних проблем шляхом вдосконалення оподаткування виділені з урахуванням рекомендацій фахівців [7- 10]:

- створити ефективну і стабільну податкову політику, щоб держава могла максимально поповнювати свій бюджет для здійснення соціальної політики;
- податковий кодекс необхідно будувати на принципах справедливості, зручності і стабільності;
- державні витрати необхідно пристосовувати до рівня бюджетних доходів держави;
- створити стійку, надійну, соціально справедливу і гнучку систему пенсійного забезпечення.

У зв'язку з цим очевидно, що необхідна гармонізація податкових відносин держави і товаровиробників. Позитивними заходами в розвитку податкового законодавства стануть наступні:

1. Залучення досвіду розвитку зарубіжних країн, але не механічне копіювання, а творче осмислення, що спирається на глибоке вивчення історії розвитку та сучасного стану економіки Казахстану.

2. Зниження податкового тягаря. Слід враховувати при цьому, що податки відіграють не тільки стимулюючу, а й обмежуючу роль. Надмірно низькі податки можуть призвести до різкого підйому підприємницької активності, що може викликати і ряд негативних наслідків.

3. Порядок оподаткування повинний передбачати мінімальне втручання в приватне життя платника податків.

4. Необхідно податкове планування компаніям як частина фінансової політики.

5. Необхідний процес прогнозування обсягів податкових надходжень, фінансовий аналіз бази податків, аналіз впливу об'єктивних та суб'єктивних чинників, які прямо або опосередковано впливають на обсяги надходжень податків.

6. Обговорення проектів законів про оподаткування повинно носити відкритий і гласний характер.

Таким чином, вдосконалення податкової системи нерозривно пов'язане зі створенням міцного економічного базису і стабільних політичних умов суспільного розвитку. Від того, як скоро це буде зроблено, залежить формування стійких передумов для поступового перетворення системи оподаткування на чинник економічного зростання.

Висновки В останні роки Республіка Казахстан послідовно проводить роботу щодо вдосконалення податкового законодавства, скорочення ставок по ряду обов'язкових податків і платежів до бюджету; зниження податкового навантаження в окремих пріоритетних галузях економіки і розвиток міжнародного співробітництва в сфері податкового регулювання

Головні нововведення в податковому законодавстві базуються на трьох завданнях:

- зниження кількості податків;
- зниження адміністративних бар'єрів;
- підвищення ефективності податкового адміністрування.

Література

1. Бобоев М.Р., Мамбеталиев Н.Г., Тютюрюков Н.Н. Налоговые системы зарубежных стран: содружество независимых государств. М.: Гелиос АРВ, 2002. 624 с.
2. Вершинина Г.В. Становление и развитие налоговой системы. Вестник КАСУ, № 4, 2007.
3. Кодекс Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет» (Налоговый кодекс) (с изменениями и дополнениями по состоянию на 15.07.2010 г.).
4. Конституция республики Казахстан от 30 августа 1995 года (В редакции Законов Республики Казахстан от 07.10.1998 г. №284-I, 21.05.2007 г. №254-III, 02.02.2011 г. №403-IV, 10.03.2017 г. №51-VI ЗРК).
5. Налоговый кодекс Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам налогообложения». URL: lsg.kz/doc/146-nalogovyyj-kodeks-rk-respubliki-kazakhstan-na-2010-g.html.
6. Налоговая система Казахстана. URL: https://spravochnick.ru/nalogi/nalogovaya_sistema_ponyatie_i_struktura/nalogovaya_sistema_kazakhstana.
7. Бордияну И.В., Перспективы и направления совершенствования налоговой системы РК через гармонизацию налоговых отношений, Вестник КАСУ, №4, 2005.
8. Бордияну И.В., Перспективы и направления совершенствования налоговой системы РК через гармонизацию налоговых отношений, Вестник КАСУ, №4, 2005.
9. Материалы Международной научно-практической конференции «Национальное законодательство Республики Казахстан: пути дальнейшего развития». URL: minjust.kz/ru/node/719.
10. Программа развития «Казахстан - 2030», Послание Президента страны народу Казахстана. URL: akorda.kz/ru/kazakhstan/kazakhstan2030/strategy_2030.